

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 393/2020-54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa obchodnej spoločnosti RENT LTD., Global Gateway 8, rue de la Perle, Providence, Mahé, Seychely, zastúpenej advokátom Mgr. Michalom Zemanom, Medená 18, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 37/2016 z 29. novembra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ObdoV 7/2018 z 26. septembra 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti RENT LTD. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 30. decembra 2019 doručená ústavná s'ťažnosť obchodnej spoločnosti RENT LTD., Global Gateway 8, rue de la Perle, Providence, Mahé, Seychely (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obo 37/2016 z 29. novembra 2017 (ďalej aj „rozsudok“) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 7/2018 z 26. septembra 2019 (ďalej aj „uznesenie“; spolu s rozsudkom aj „napadnuté rozhodnutia“).

2. Z ústavnej s'ťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že obchodná spoločnosť [REDACTED] (ďalej len „pôvodný žalobca“), sa žalobou z 9. mája 2001 domáhala na žalovanej [REDACTED] [REDACTED] [(ďalej len „žalovaný“), pôvodne na obchodnej spoločnosti [REDACTED] [REDACTED]] zaplata sumy 755 106,22 € s príslušným úrokom z omeškania. Konanie bolo vedené Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 Cb 25/2004. Pôvodný žalobca odôvodnil svoju žalobu tým, že od spoločnosti [REDACTED], nadobudol na základe kúpnej zmluvy vlastnícke právo k siedmym kusom softwarových systémov [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „tovar“). Tento tovar mal pôvodný žalobca ďalej predať spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], ktorá sa malo stať miestom vykládky tovaru. Na účel jeho prepravy uzavrel pôvodný žalobca zmluvu o nájme dopravného prostriedku s objednávkou vodiča a zároveň uzavrel s [REDACTED], poistnú zmluvu č. 520000151 na jednorazové poistenie prepravovaného tovaru v medzinárodnej preprave, pričom cena prepravovaného tovaru bola stanovená na sumu 16 800 000 Sk

(557 657,83 €). Pri preprave tovaru došlo k dopravnej nehode, ktorú zavinil rumunský štátny občan a prepravovaný tovar sa v jej dôsledku znehodnotil. Pôvodný žalobca oznámil žalovanému vznik poistnej udalosti a uplatnil si plnenie z tzv. „zelenej karty“, ten však nereagoval, a preto si svoje nároky uplatnil žalobou na súde. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol mechanizmus výpočtu celkovej škody, ku ktorej dospel pôvodný žalobca. Za skutočnú škodu považoval sumu 16 800 080 Sk (557 660,49 €), čo bola cena, ktorú za tovar skutočne zaplatil, a ušlý zisk vyčíslil na sumu 177 329,75 €. Výška ušlého zisku bola vypočítaná ako rozdiel medzi sumou 527 198 USD, za ktorú mohol pôvodný žalobca tovar predat spoločnosti [REDACTED], a sumou 557 660,49 €, za ktorú pôvodný žalobca tovar nadobudol. V priebehu konania krajský súd viacerými uzneseniami pripustil zmenu účastníkov na strane žalobcu s tým, že naposledy vstúpil do konania na miesto pôvodného žalobcu [REDACTED] (ako žalobca 1) a sťažovateľ (ako žalobca 2).

3. Krajský súd v poradí tretím rozsudkom z 28. júna 2016 zaviazal žalovanú k povinnosti zaplatiť žalobcovi 1 sumu 33 073,70 € s úrokom z omeškania, sťažovateľovi sumu 152 139,05 € s úrokom z omeškania, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žiadnej zo strán sporu náhradu trov konania nepriznal. Podľa jeho názoru došlo v danej veci k vzniku poistnej udalosti, na ktorú sa vzťahovalo poistenie z tzv. „zelenej karty“, a preto aplikoval na zistený skutkový stav príslušné ustanovenia vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 423/1991 Zb., ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Na účel posúdenia nároku na náhradu škody, ako aj ušlého zisku vykonal znalecké dokazovanie pribratím viacerých súdnych znalcov. Pri svojom rozhodovaní napokon vychádzal zo znaleckého posudku č. 070/06/10/2007 vypracovaného Výskumným ústavom súdnej optiky, s. r. o., ktorý určil všeobecnú cenu poškodeného tovaru na sumu 7 883 €, a zo znaleckého posudku č. 1/2012 vypracovaného znaleckou organizáciou [REDACTED], vyčíslujúceho výšku ušlého zisku na sumu 266 668,72 €. Pôvodný žalobca podaním zo 7. novembra 2006 (v nadväznosti na závery znaleckého posudku) upravil výšku požadovaného ušlého zisku na sumu 266 666,06 € (v priebehu konania došlo niekoľkokrát k úprave výšky ušlého zisku v dôsledku zámen účastníkov, pozn.), avšak vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku premlčania dospel krajský súd k záveru, že všetky zmeny žaloby týkajúce sa nároku na zaplatenie ušlého zisku, ktoré v konaní navrhol pôvodný žalovaný alebo súčasní žalobcovia,

sú v sume prevyšujúcej pôvodne uplatnenú sumu 177 329,75 € premlčané. S ohľadom na tieto skutočnosti považoval za preukázané, že celková náhrada škody bola v sume 185 212,75 € a krajský súd ju žalobcom priznal v pomere, v akom bola pohľadávka na nich postúpená. V prevyšujúcej časti uplatnenej náhrady škody, ako aj ušlého zisku krajský súd žalobu zamietol ako nedôvodnú, a to na základe vykonaného dokazovania a vznesenej námietky premlčania.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd ako súd odvolací napadnutým rozsudkom tak, že rozhodnutie krajského súdu potvrdil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. V rámci dôvodov rozhodnutia sa k námietkam uplatneným sťažovateľom v podstatnom vyjadril v bode 25 napadnutého rozsudku.

„Žalobca 2/ vo svojom odvolaní poukázal na skutočnosť, že medzi spoločnosťou [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] prišlo k uzavretiu poisťnej zmluvy na poistenie majetku podľa ust. § 806 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom predmetom poistenia bol prepravovaný tovar pozostávajúci z počítačových systémov, v dôsledku poškodenia ktorých sa žalobcovia domáhajú náhrady škody. V odvolaní pritom uviedol, že žalovaný mal povinnosť plniť nie len na základe zákonného poistenia tzv. zelenej karty, ale aj na základe tejto poisťnej zmluvy. Najvyšší súd k týmto tvrdeniam žalobcu 2/ uvádza, že je potrebné rozlišovať medzi právom na poistné plnenie z uzavretej poisťnej zmluvy podľa § 806 a nasl. Obč. zák. a právom na nahradenie poškodeným uplatnenej náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahuje zákonné poistenie podľa vyhlášky... Predmetom tohto súdneho konania je pôvodným žalobcom uplatnené právo na plnenie z tzv. zelenej karty práve na základe vyhlášky č. 423/1991 Zb., žalobcovi pritom nič nebránilo, aby v prípade vzniku poisťnej udalosti predpokladanej poisťnou zmluvou uzavretej na poistenie majetku, ktorú uzatvoril s [REDAKOVANÉ], si u tejto uplatnil právo na poistné plnenie. Žalovaný však nemôže byť zaviazaný z právneho úkonu (poisťnej zmluvy) iných subjektov, konkrétne pôvodného žalobcu [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], preto je uvedené tvrdenie žalobcu 2/ o povinnosti plnenia žalovaného z uzavretej poisťnej zmluvy na prepravovaný tovar neopodstatnené. Žalobca 2/ poukázal aj na ustanovenie § 813 OZ. Uvedené ustanovenie sa uplatňuje v prípade, keď poistná udalosť bola spôsobená treťou osobou. Upravuje situáciu, kedy môže dôjsť ku

kumulácii plnenia osoby, ktorá spôsobilá škodu na poistenom majetku titulom náhrady škody a plnenia poistiteľa z poistnej udalosti titulom vzniku poistnej udalosti predpokladanej poistnou zmluvou. Základným predpokladom upraveným v hypotéze tohto ustanovenia je poskytnutie poistného plnenia zo strany poistiteľa. V prejednávanom prípade je však zrejmé, že uvedené ustanovenie by sa ani nemohlo na danú situáciu aplikovať, keďže sa týka poistenia majetku podľa ust. § 806 a nasl. Obč. zák. a nie práva na nahradenie poškodeným uplatnenej náhrady škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, na ktoré sa vzťahuje zákonné poistenie podľa vyhlášky č. 423/1991 Zb., ktoré je predmetom tohto súdneho konania.“

5. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), teda tým, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Tvrdil, že predmetom konania bola náhrada škody ako celku, a tá pozostávala zo skutočnej škody a z ušlého zisku. Výška ušlého zisku závisela od výšky skutočnej škody, keďže ušlý zisk predstavoval rozdiel medzi hodnotou, ktorú poškodený mohol získať predajom poškodenej veci (ak by nedošlo k jej poškodeniu/zničeniu), a hodnotou poškodenej/zničenej veci pred poškodením/zničením (skutočnou škodou), t. j. celková škoda vždy predstavovala tú istú sumu, a to hodnotu, ktorú poškodený mohol získať predajom poškodenej/zničenej veci, ak by nedošlo k jej poškodeniu/zničeniu. Sťažovateľ vyjadril názor, že v posudzovanom prípade si uplatňoval celkovú výšku škody, avšak odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie posudzovali túto škodu ako dva samostatné nároky, a to nárok na náhradu skutočnej škody a nárok na náhradu ušlého zisku, pričom dospeli k záveru, že skutočná škoda je nižšia, než ju odhadol on ako žalobca, a teda, že ušlý zisk je vyšší než ho odhadol. V dôsledku toho, že všeobecné súdy posudzovali uplatnenú škodu ako dva samostatné nároky, dospeli podľa názoru sťažovateľa k nesprávnemu právnemu záveru, že ušlý zisk nad rámec žalobcami odhadovaného ušlého zisku nebol predmetom konania od začiatku, a preto sa medzitým premlčal.

5.1 Nadväzne sťažovateľ takto vymedzil právnu otázku, ktorá podľa neho v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená:

„Ak žalobca uplatní náhradu škody, ktorá pozostáva zo skutočnej škody (hodnoty poškodeného tovaru pred poškodením) a ušlého zisku (ktorý mohol dosiahnuť predajom tovaru, ak by nedošlo k poškodeniu) pričom

výška ušlého zisku závisí od výšky skutočnej škody, nakoľko ušlý zisk predstavuje rozdiel medzi hodnotou, ktorá sa mohla získať ďalším predajom tovaru (ak by nedošlo k jeho poškodeniu), a skutočnou škodou (t. j. hodnotou tovaru pred poškodením),

a teda celková výška škody je vždy konštantná, pričom táto celková výška škody predstavuje súčet skutočnej škody a ušlého zisku s tým, že ak by bola skutočná škoda nižšia (než sa napr. odhaduje), o tento rozdiel by došlo k zvýšeniu ušlého zisku, a naopak

ide o prekročenie, resp. neprípustné prekročenie návrhu žalobcu, ak súd prizná celkovú škodu tak ako ju požaduje žalobca, hoci súd dospeje k záveru, že výška skutočnej škody je nižšia (vyššia), než ju odhadol (určil) žalobca, a teda výška ušlého zisku je vyššia (nižšia), než ju odhadol (určil) žalobca? A to najmä z dôvodu, že posúdenie, či niektorá časť škody predstavuje skutočnú škodu alebo ušlý zisk, predstavuje otázku právnu a súd nie je v otázkach právnych viazaný posúdením uskutočneným žalobcom, resp. ide o situáciu, kedy súd nie je viazaný žalobným návrhom, keďže ide o spôsob usporiadania vyplývajúci z právnych predpisov.“

6. Dovolací súd dovolanie sťažovateľa napadnutým uznesením podľa § 447 písm. f) CSP odmietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Na zdôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že argumentácia sťažovateľa nie je zameraná na riešenie právnych otázok, ako to predpokladá § 421 ods. 1 CSP. Právnu otázku sťažovateľa nevyhodnotil ako dostatočne jasnú a určitú; nebolo mu zrejmé, čo tým sťažovateľ vlastne myslel. Zdôraznil, že predmetom konania, a teda aj posudzovania všeobecných súdov bola náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ktoré predstavujú dva samostatné nároky z rôznych právnych titulov, aj keď vznikli v dôsledku jednej udalosti. Tieto dva nároky nie je možné navzájom zamieňať, čoho sa podľa jeho názoru dopúšťa sťažovateľ. Opodstatnenosť týchto nárokov, včasnosť a výška skutočnej škody a ušlého zisku sa posudzuje samostatne, a pokiaľ tak súdy oboch inštancií postupovali, ich postup bol vecne správny. Zároveň poznamenal, že v súlade s autonómiou súkromnoprávných vzťahov

súdy neposkytujú ochranu právnemu vzťahu ani nároku na plnenie, ochranu ktorého žalobcovia nežiadali. Súd sa teda v sporovom konaní vecne nezaobera iným právom a iným plnením (čo sa týka druhu a výšky) než tým, ktoré je uplatnené v žalobe a jej petite. Posudzovanie sťažovateľom nastolenej právnej otázky tak v riešenej veci nemôže priniesť zmenu záverov konajúcich súdov a jej riešenie nemôže dovolateľom priniesť pozitívny výsledok v spore a zmeniť ich právne postavenie.

7. Sťažovateľ nasmeroval svoju ústavnú sťažnosť jednak proti rozsudku vydanému najvyšším súdom ako súdom druhej inštancie a jednak proti uzneseniu najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Závery všeobecných súdov podrobuje kritike a opätovne predostiera svoj pohľad na vec, očakávajúc zvrátenie kauzy.

8. Výklad právnej úpravy odvolacím súdom považuje sťažovateľ za ústavne neprípustný, pretože mu prakticky neumožňuje uplatniť si právo na náhradu škody. Tvrdí, že škoda vznikla v sume, za ktorú sa mohol zničený tovar predať. Po právnej stránke táto škoda pozostáva zo skutočnej škody a ušlého zisku. Ušlý zisk sa rovná rozdielu medzi sumou, za ktorú sa mohol tovar predať a sumou skutočnej škody. Požiadavku odvolacieho súdu, aby sťažovateľ špecifikoval, aká časť sumy predstavuje skutočnú škodu a aká časť predstavuje ušlý zisk, považuje za „ústavne nekonformný formalizmus brániaci riadnemu uplatneniu si svojich práv v plnej výške“. Podľa názoru sťažovateľa nie je reálne možné vyhovieť požiadavke odvolacieho súdu, pretože skutočná škoda bude vždy neistá. Pokiaľ sa vykonáva znalecké dokazovanie k otázke výšky skutočnej škody, vždy sa určí iná skutočná škoda, ktorá môže byť vyššia alebo nižšia než cena, za ktorú žalovaný (správne žalobca, pozn.) obstaral tovar. Znamenalo by to, že z opatrnosti by musel žalobca žalovať vyššiu skutočnú škodu a vyšší skutočný zisk, čo je nežiaduci stav, pretože núti žalobcu podávať nedôvodné žaloby (v prevyšujúcej časti), hoci je zrejmé, že celková škoda je vždy rovnaká (teda nezávisí od výšky skutočnej škody a ušlého zisku).

8.1 Porušenie svojich práv vidí sťažovateľ i v tom, že odvolací súd svojvoľne vyhodnotil dôkazy, najmä znalecké posudky, na základe ktorých ustálil výšku skutočnej škody. Namieta, že napriek viacerým znaleckým posudkom, ktoré určili skutočnú škodu v rozmedzí od 0 € do 496 545,48 €, sa všeobecné súdy priklonili k záveru o skutočnej škode

vo výške 7 883,19 €. Skutočná škoda zničeného tovaru však predstavuje sumu, akú mal tovar pred jeho zničením – v zásade jeho trhovú cenu. Ak však pôvodný žalobca mohol predat' zničený tovar za 527 198 USD, závery o hodnote tovaru vo výške 7 883,19 € neobstoja, pričom ide o zásadné zníženie hodnoty tovaru ústavne nekonformným spôsobom.

9. Uzneseniu dovolacieho súdu sťažovateľ vyčíta neodôvodnenosť, pretože sa v ňom najvyšší súd vôbec nevysporiadal s argumentami predloženými v dovolaní. Uvádza, že dovolanie podal z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia doteraz neriešenej právnej otázky. Tá spočívala v tom, „*ako právne posúdiť uplatnenú náhradu škody, ktorá inak pozostáva zo skutočnej škody a ušlého zisku s tým*“, že ich súčet „*je vždy konštantný*“. Inými slovami, žalobou bola uplatnená celková škoda a podľa názoru sťažovateľa je úplne nepodstatné, čo z nej predstavuje skutočná škoda a čo ušlý zisk. Z celého obsahu dovolania je podľa názoru sťažovateľa zrejmé, že právna otázka smerovala k tomu, že „*súdy mali priznať celkovú škodu, a to bez ohľadu na to, že skutočná škoda bola určená v nižšej hodnote, a teda ušlý zisk predstavuje vyššiu sumu (o to, čo bola znížená skutočná škoda)*“. V tejto súvislosti uviedol, že dovolací súd nie je viazaný presným znením položenej právnej otázky, ale túto posudzuje z obsahu celého dovolania. Nezrozumiteľnosť uznesenia spočíva aj v tom, že najvyšší súd na jednej strane uvádza, že nerozumie, čo tou právnou otázkou sťažovateľ myslel, avšak vzápätí na ňu dáva odpoveď, uvádzajúc, že nárok na náhradu skutočnej škody a nárok na ušlý zisk predstavujú dva samostatné nároky z rôznych právnych titulov, ktoré nemožno zamieňať. Uzatvára, že posúdenie v dovolaní nastolenej právnej otázky by prinieslo pozitívny výsledok pre sťažovateľa, keďže následne by mu musel odvolací súd priznať nárok na náhradu celkovej uplatnenej škody.

10. Na tomto základe sťažovateľ v petite svojej ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu a dovolaciemu súdu na ďalšie konanie, a aby ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu požíva. Dedenie sa zaručuje.

14. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

15.1 Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného

dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

16. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

17. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

18. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

20. Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým rozhodol o jeho odvolaní, pričom podrobnejšie odôvodnenie zakladajúce

zásah do jeho práv rozviedol v ústavnej sťažnosti obdobne, ako to už urobil v konaní pred všeobecnými súdmi. Presvedčený o relevantnosti svojich argumentov od ústavného súdu očakáva prehodnotenie záveru, ku ktorému dospeli všeobecné súdy, pričom ťažiskovou námietkou je určenie výšky škody, o ktorej rozhodli podľa jeho názoru nesprávne a nezákonne. V tejto súvislosti tvrdí, že najvyšší súd svojvoľne hodnotil dôkazy, najmä znalecké posudky, na základe ktorých ustálil výšku skutočnej škody, a vo vzťahu k vyčísleniu ušlého zisku tvrdí, že žalobou bola uplatnená celková škoda, a teda je úplne nepodstatné, čo z nej predstavuje skutočná škoda a čo ušlý zisk.

21. Ústavný súd sa musel v prvom rade zaoberať otázkou včasnosti podania ústavnej sťažnosti vzťahujúcej sa k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa rozsudkom najvyššieho súdu ako jednou z procesných podmienok prípustnosti ústavnej sťažnosti. Opierajúc sa o § 124 zákona o ústavnom súde [ako aj o rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika (sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54)] pritom vychádzal z právoplatnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa ako procesne neprípustné. Keďže podľa § 124 štvrtej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (21. október 2019), ústavný súd považoval dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti v danej veci za zachovanú.

22. Nadväzne ústavný súd preskúmaním obsahu ústavnej sťažnosti ustálil, že sťažovateľ pred ústavným súdom zopakoval námietky, ktoré už boli predmetom preskúmania najvyšším súdom, na základe ním podaných opravných prostriedkov, teda jeho ústavná sťažnosť je vlastne iba pokračujúcou polemikou s právnym názorom najvyššieho súdu. Sťažovateľ tak stavia ústavný súd do pozície bežnej prieskumnej inštancie všeobecného súdnictva, keď požaduje, aby ústavný súd vec opätovne posúdil a stotožnil sa s jeho právnym názorom. Ústavný súd v súvislosti s takto koncipovanou ústavnou sťažnosťou pripomína, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom,

nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ patrí chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

23. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

24. K takému záveru však ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa nedospel.

25. Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok, pričom nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v relevantných právnych predpisoch. Najvyšší súd aplikoval a riadne interpretoval príslušné zákonné ustanovenia vzťahujúce sa k danej veci a nadväzujúc na rozhodnutie krajského súdu dostatočne jasne a relevantne vysvetlil svoj postoj k predmetu konania nastoleného sťažovateľom, t. j. k náhrade škody uplatnenej pôvodnými žalobcami. S prihliadnutím

na zákonné vymedzenie škody v § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka je potrebné uviesť, že samotný pôvodný žalobca svoj nárok špecifikoval na výšku skutočnej škody a výšku ušlého zisku, pričom mechanizmus výpočtu zdôraznil v úvode svojej ústavnej sťažnosti i sťažovateľ; neuplatnil si teda svoj nárok (len) vymedzením celkovej škody. Je právom a povinnosťou žalobcu ako *dominus litis* vymedziť rozsah svojich nárokov a preukázať ich opodstatnenie. Za týchto okolností nemožno všeobecným súdom vyčítať, že rozhodovali o takom predmete sporu, ktorý vymedzil sám žalobca, rovnako ako nemožno považovať záver všeobecných súdov o tom, že ide o dva samostatné nároky vzniknulé v dôsledku jednej udalosti, za nesprávny či nezákonný. Tak skutočná škoda, ako aj ušlý zisk predstavujú samostatné a rovnocenné kategórie. Žalobca musí vedieť preukázať, ako dospel k sume, ktorú má civilnou žalobou od žalovaného žiadať, a preto je na ňom, aby špecifikoval jednotlivé zložky tvoriace predmet jeho nároku a následne ho preukazoval.

25.1 Pokiaľ ide o zistenie výšky skutočnej škody a výšky ušlého zisku, platí, že ide o otázku skutkovú, a nie právnú, keďže na účel ich zistenia je potrebné vykonať dokazovanie, teda ich konkrétna výška musí mať svoj základ v zistenom skutkovom stave. Na tento účel bolo v prejednávanej veci vykonané znalecké dokazovanie. Vo vzťahu ku kritike výšky skutočnej škody priznanej sťažovateľovi sťažovateľ v odvolaní argumentoval kúpnu cenou, za ktorú tovar kúpil, a odvolával sa aj na poistnú zmluvu uzavretú s [REDAKOVANÉ], v ktorej mal tovar poistený. Krajský súd však vychádzal zo znaleckého posudku, pričom najvyšší súd sťažovateľovi pomerne vyčerpávajúco vysvetlil, prečo mu nepriznal skutočnú škodu v sume, ktorú si uplatňoval a na akú znela poistná zmluva (bod 4). Z § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že poškodený subjekt môže požadovať náhradu škody iba vo výške zodpovedajúcej ujme, ktorá nastala v jeho majetkovej sfére v dôsledku škody. Skutočnou škodou je pritom stratená (zničená) hodnota veci, ktorá je objektívne určiteľná, a nie hodnota, na ktorej sa dohodne poškodený s treťou osobou. Sťažovateľ poukazoval na nesprávnosť záverov všeobecných súdov, podľa ktorých skutočná škoda bola vyčíslená a v konečnom dôsledku aj priznaná v nižšej sume, než ju sťažovateľ odhadol, a ušlý zisk bol vyčíslený vo vyššej sume a priznaný mu bol v dôsledku námietky premlčania len v takej (nižšej) sume, ako pôvodne žiadal. Podľa jeho názoru má byť podstatné len to, akú celkovú výšku náhrady škody sťažovateľ žalobou žiada priznať, a naopak, je nepodstatné, ako súd posúdi jednotlivé časti uplatnenej náhrady škody (teda koľko z nej bude pripadať na skutočnú škodu a koľko

na ušlý zisk). Takáto konštrukcia sťažovateľa, podľa ktorej ušlý zisk nad rámec pôvodným žalobcom odhadovaného ušlého zisku bol predmetom konania od začiatku, a teda nemal byť pre námietku premlčania zamietnutý, je len výrazom jeho odlišného chápania danej problematiky a vidieť v ňom snahu sťažovateľa zhojiť účinky premlčania časti nároku a dosiahnuť tak priaznivejšie rozhodnutie (paradoxne len) v „zložke“ ušlého zisku.

25.2 Ku kritike znaleckých záverov zo strany sťažovateľa na základe nich priznaných súm, ako aj k námietke premlčania sa najvyšší súd vyjadril v rámci vysporiadavania sa s odvolacími námietkami (body 25 – 27 napadnutého rozsudku), pričom jeho odpovede na ne, ako aj výklad relevantnej právnej úpravy aplikovanej na zistený skutkový stav (vrátane rozboru zmluvného poistenia) možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné, logické a vyvážené, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

26. Nesúhlas sťažovateľa s verdiktom najvyššieho súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy strany sporu. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu, vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010), čomu podľa názoru ústavného súdu učinil najvyšší súd zadosť.

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nemohol uzavrieť, že by napadnutý rozsudok najvyššieho súdu bolo možné kvalifikovať ako nezlučiteľný s čl. 46 ods. 1 ústavy alebo s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Iba skutočnosť, že všeobecné súdy nepriznali sťažovateľovi nárok na náhradu škody v takej sume, ako žiadal, ešte neznamená zásah do ním namietaných hmotných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu. Súhrnne povedané, z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v kontexte sťažnostných námietok nevyplýva nič, čo by signalizovalo, že by zo strany orgánov súdnej moci nebola sťažovateľovi ústavne konformným spôsobom poskytnutá ochrana v jeho základných právach, resp. že by napadnutý rozsudok najvyššieho súdu bol nedostatočne odôvodnený alebo arbitrárny.

28. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že niet žiadnej relevantnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a namietaným porušením práv sťažovateľa podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časte odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu

29. Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu v podstate z rovnakých dôvodov, z akých namietal i rozsudok odvolacieho súdu. Tvrdí, že ani najvyšší súd v napadnutom uznesení nenapravil pochybenia, ktorých sa dopustili súdy prvej a druhej inštancie.

30. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia najskôr poukázal na závery všeobecných súdov a nadväzne uviedol právne dôvody odmietnutia dovolania. Po ich preskúmaní ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sa najvyšší súd neodmietol zaoberať opravným prostriedkom sťažovateľa, ktorým napadol rozsudok odvolacieho súdu, ale jeho dovolanie riadne preskúmal, a keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, následne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti dovolania a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 písm. f) vyslovene umožňuje.

31. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania zásadne patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľa.

32. Keďže posudzovanie splnenia podmienok dovolacieho konania je zásadne v právomoci najvyššieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti sa úloha ústavného súdu v tejto veci obmedzila na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania. V opačnom prípade by totiž ústavný súd nahrádzal právomoc najvyššieho súdu, čo nie je jeho úlohou.

33. Pokiaľ ide o vymedzenie dovolacích dôvodov, povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti bezpodmienečne viazaný a skúma ju aj sám (k tom napr. I. ÚS 51/2020). V danej veci najvyšší súd podľa tohto pravidla postupoval.

33.1 K právnej otázke, ktorá mala byť predmetom dovolacieho prieskumu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, najvyšší súd s poukazom na svoju judikatúru (bod 45) uviedol, že takáto právna otázka musí byť rozhodujúca pre vydanie dovolaním napadnutého rozhodnutia, pričom nesmie ísť o hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani o otázky, ktoré vôbec neboli predmetom posudzovania zo strany odvolacieho súdu. Nadväzne zhodnotil, že právna otázka nastolená sťažovateľom (bod 5.1 tohto uznesenia) tieto požiadavky nespĺňa, pretože z nej nie je celkom zrejmé, čo konkrétne ňou sťažovateľ myslel. Napriek tomu sa sťažovateľovi snažil vysvetliť podstatu sporu a dôvody, pre ktoré jeho námietka nemá charakter právnej otázky v zmysle citovaného zákonného ustanovenia. Ústavný súd nezistil v záveroch napadnutého uznesenia nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej

neakceptovateľnosti. Právna otázka môže byť formulovaná v akejkoľvek časti dovolania a forme, tak ako to načrtol i sťažovateľ, avšak musí byť jednoznačne konkretizovaná. Súčasne je potrebné uviesť, ako ju riešil odvolací súd, v čom je jeho riešenie nesprávne a ako by mala byť táto otázka správne riešená.

34. Ústavný súd ani vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala jeho svojvoľný postup (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.) nemajúci oporu v procesných kódexoch. Vzhľadom na argumentáciu sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu majetkových (hmotných) práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorú uplatnil aj vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu, sa ústavný súd touto časťou jeho ústavnej sťažnosti osobitne nezaoberal, keďže závery k nej uvedené v bode 26 tohto uznesenia platia obdobne. V dôsledku uvedeného bolo potrebné aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

35. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu